

İSTANBUL HUBUBAT
BAKLİYAT YAĞLI TOHUMLAR
VE MAMULLERİ
İHRACATÇILARI BİRLİĞİ

ALT SEKTÖRLER ÇALIŞTAY SERİSİ

FİNAL RAPORU

31 AĞUSTOS 2022

ÖNSÖZ

İstanbul Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İHBİR) üye ihracatçılarını gelecekteki gelişmelere hazırlamak ve firmaların ihracatlarını artırmaya, ürünlerinin kalitesini yükseltmeye yardımcı olmak adına çalışmaktadır. Bu amaçla, ilk olarak üyelerimizle bir araya gelerek, sektöre ve ihracatımıza ilişkin sorunlarımızı öncelik sırasına koymayı arzu ettik. İştigal alanımızdaki sektörlerle ilgili yaşanan sorunların ve taleplerin yerinde değerlendirilmesi, yönetim kültürüyle çözüme kavuşturulması amacıyla alt sektörler çalıştay serisine başladık.

Alt sektörler çalıştay serisinin ilkini 27 Temmuz'da "Şekerli Mamuller, Diğer Gıda Müstahzarları ve Baharat Sektörleri" ile gerçekleştirdik. 17 Ağustos'ta "Değirmencilik ile Pastacılık Ürünleri ve Yağlı Tohumlar Sektörleri" ile ikinci çalıştayı düzenledik. Üçüncü çalıştayı 24 Ağustos'ta "Hububat ve Bakliyat Sektörleri" ile tamamladık.

Bir yandan ülkemizin, sektörümüzün ve çok değerli üyelerimizin ihracatlarına katkı sağlarken, diğer taraftan sektörümüzün ve üyelerimizin yaşadıkları sorunlara çözüm aramak öncelikli hedefimizdir. Sektör çalıştaylarında hepimiz düşüncelerimizi sorunlarımızı çözümlerimizi paylaştık. İHBİR olarak, sorunlarımıza müdahalede bulunmak için büyük bir gayret ve çabayla çalışacağız. Etkin katılım ve verimli grup çalışmaları ile başarılı bir biçimde tamamlanan çalışmaya katkıda bulunan tüm firmalarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

İHBİR YÖNETİM KURULU BAŞKANI

KAZIM TAYCI

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞTAYLARIN AMACI.....	4
ÇALIŞTAY PROGRAMI.....	5
ÇALIŞTAYLARDAN BEKLENTİLER	5
ÇALIŞTAYLARIN ÖZET BULGULARI.....	6
GRUP ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	18
ÇALIŞTAY GÖRSELLERİ.....	18

ÇALIŞTAYLARIN AMACI

İHBİR, yeni dönem hedeflerini ve yol haritasını belirlemek için alt sektörler çalıştay serisi düzenlemeye karar verdi. 27 Temmuz-24 Ağustos tarihleri arasında Özden Yerlikaya ve Ayşe Kaşıkırık moderasyonunda alt sektör çalıştaylar serisi TİM Hizmet Binası'nda gerçekleşti. Üye firma temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen çalıştaylarda ilgili sektörlerle ilişkin mevcut durumun gözden geçirilmesi, hedeflerin belirlenmesi, yaşanan sorunların ortaya çıkarılması ve çözüm önerilerin geliştirilmesi amaçlandı.

İHBİR'in iştilgal alanındaki 6 alt sektöre (şekerli mamuller, un ve unlu mamuller, yağlı tohumlar, bakliyat, baharat, hububat) ilişkin çalıştaylar 3 grupta yapıldı:

- Şekerli mamuller, diğer gıda ve baharat: 27 Temmuz 2022
- Değirmencilik, pastacılık ürünleri ve yağlı tohumlar: 17 Ağustos 2022
- Hububat ve bakliyat: 24 Ağustos 2022

27 Temmuz'daki ilk çalıştayda 6 masa etrafında şekillenen grup çalışmaları ile aşağıdaki 4 soruya cevap arandı:

- Kendi sektörünü daha iyi bir noktaya taşımak için hedefleriniz nelerdir?
- Sektörünüzün içinde bulunduğu mevcut durum nedir?
- Belirttiğiniz hedefe ulaşmak için nelere ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz?
- Bu ihtiyaçlar için aksiyon planlarınız/ beklentileriniz/önerileriniz nelerdir?

17 Ağustos ve 24 Ağustos'taki çalıştaylarda 4'er masa etrafında gerçekleşen grup çalışmaları ile aşağıdaki 3 soruya yanıt arandı:

- Sektörün güçlü yönleri nelerdir? (Pazardaki fırsatlar)
- Sektörün dezavantajları nelerdir? (Pazardaki tehditler)
- Önceliklendirilmiş çözüm önerileriniz nelerdir?

ÇALIŞTAY PROGRAMI

Çalıştaylar 1 tam gün olarak ve temelde iki oturum üzerine kurgulandı:

- Birinci oturumda (öğleden önce) “GRUP ÇALIŞMALARI” kapsamında sektörün güçlü ve zayıf yönler ile çözüm önerileri mercek altına alındı.
- İkinci oturumda (öğleden sonra) “GRUP SUNUMLARI” yer aldı.

Firma temsilcileri düzenlenen oturumlarda sektörlerine ilişkin ortak sorunlar, beklentiler, yol haritaları ve çözüm önerileri gibi konularda görüşlerini ifade etti.

ÇALIŞTAYLARDAN BEKLENTİLER

Çalıştay açılış konuşmalarının ardından tanışma oturumu ile devam etti. Tanışma oturumunda katılımcılar kendilerini tanıttıktan sonra çalıştaydan beklentilerini dile getirdi:

- Teşviklerden haberdar olunması
- İhracatta yaşadığımız sorunların çözülmesi
- Al-sat yapan firmaların nasıl ihracat yapacağını öğrenilmesi
- Toz şeker alımlarındaki sıkıntıların çözülmesi
- Aile şirketleri ile ilgili sorunların çözülmesi
- İhracatta yaşanan sorunların konuşulması
- Nitelikli ihracat elemanı bulunmaması
- Hukuksal sorunların çözülmesi
- B2B görüşmelerinin geliştirilmesi (ihracat artışı için)
- İhracatçılarda KDV iadesi süresi 1 yılı bulmakta, süre kısaltılmalı
- Gıda sektörünün önünün açılması ve dünya markası olmak
- AB standardında ve üzerinde ürün üretip, cazibe merkezi olmak
- Fiyat konusunda cazibemizi kaybetmemek
- Navlun lojistik desteği
- Havaalanlarında stant kurulması
- Şeker, süt tozu, glikoz tedarik sorunlarının iletilmesi
- Yeni ürünler hakkında bilgilendirme, izahatlar yapmak
- Avrupa pazarına ürün gönderirken yaşanan sorunları çözmek.

- Hammadde tedarikindeki sorunları iletmek.
- Dışarıda pazar bulabilmek için komisyonculara ihtiyaç duyuyoruz. Bu konuda ne yapabiliriz?
- Gümrükte yaşanan sorunları dile getirmek.
- Üreticiler ve tüketicilerin davranışlarını gözlemlemek.
- Yurt dışından ithali yasak olan ürünlerin (Bal, un, salça, ayçiçek yağı vb.) üretiminin devamının sağlanabilmesi için dip miktarda hammadde ithalatına devlet tarafından izin verilmesi/alınması
- Kotaya takılıyor, DİİB sorun yaşıyoruz, bu sorunları çözmek.
- Hububat bakliyat ürünlerinin TR’de üretimini arttırmak.
- Kısa vadede çalıştay beklentilerinin %60-%70’inin çözüme kavuşturulması
- Gelişmelerden firmaları haberdar etmek/gerekli bilgilendirmeleri yapmak.

Çalıştaydan beklentiler arasında ihracatın artırılması, navlun desteği ve teşvikler öne çıktı.

ÇALIŞTAYLARIN ÖZET BULGULARI

Çalıştay sonunda her gruptan bir sözcünün gerçekleştirdiği grup sunumları ile çalıştaylar başarıyla tamamlandı.

1. Kendi sektörünü daha iyi bir noktaya taşımak için hedefleriniz nelerdir?

• Lojistik ve navlun maliyetlerinin düşürülmesi
• Toz şekerde yapılan tarife kontenjan uygulamasının süt tozunda da yapılması
• Dünya’ya Türkiye ürünlerinin kaliteden ödün vermeden tanıtılması
• Yenilikçi/İnovatif ürünler geliştirilmesi
• Marka/Patentli ürün haline getirilmesi
• Coğrafi işaretli ürünler geliştirilmesi
• Gıda sektöründe Türkiye’nin ihracat payının 10 kat artırılması
• Hem dünya hem Türkiye’de daha büyük pazar payına sahip olunması
• Küçük/orta ölçekli firmaların ihracat kapasitesinin artırılması
• Büyük firmalardan pazar payı alınması
• Yurt dışında markalaşmak

• İHBİR'den gıda okulu açılması ve somut eğitim verilmesi (verimlilik artırılması için) • İHBİR'in okullarında verilen teorik eğitimlere ek olarak teknik eğitim verilmesi
• Sektördeki şirketlerin ortak ve merkezi ARGE çalışmaları yapması • Kurulan ARGE merkezinin tahmini 5 yıl sonra markalaşmış olması
• Ürün paketlemede standartlar oluşturulması ve gümrüklerde yaşanan sorunların azaltılması
• Fuar tarihlerinin belli bir stratejiye oturtulması • Fuar desteklerinin iyileştirilmesi • Katılım sağlanan fuarlarında tanıtımların daha iyi yapılabilmesi
• Dünya ülkelerinde en çok tüketilen ürünler için veri paylaşımı için ortak bir taban oluşturulması
• İhracat için yetişmiş eleman
• Yurt dışına çıkan ürünler için -tekrarlı dahi olsa- gıda ürünlerinin analiz ücretleri çok yüksek, buna çözüm bulmak
• Sektörün en önemli problemlerinden biri merdiven altı üretim durumu. Bunun çözülmesini hedeflemek • Haksız rekabeti önlemek

2. Sektörünüzün içinde bulunduğu mevcut durum nedir?

• Hammaddeye ulaşım sorunu olması • Hammaddede fahiş fiyat artışlarının yaşanması • Hammaddemizin yurtdışından gelmeye başlaması
• Yurt dışı rakiplerine göre Türkiye'de daha çok zam yapılması • Sürekli fiyat güncellemeleri yaşanması
• Tedarik zinciri sıkıntısı • Tedarik zincirinde üretici tarafından tedarik sağlanmaması
• Türkiye gümrüklerinde sorunlar yaşanması • İlave/Ek gümrük vergilerinin getirilmesi
• Küçük ölçekli firmalar ihracat mevzuatından haberdar olmaması
• Kristal şeker belgesinin uzun süre onaylanmaması (DİİB) • Şeker sektörünün göz ardı edilmesi

• Ülkeye giren doların Türk lirasına değer kaybettiriyor olması (TL'yi koruma kanunu ihracatta uygulanmalı)
• Navlun & lojistik sorunları yaşanması • Navlun desteklerinin yeniden alınamaması • Lojistik maliyetlerinin çok yüksek olması • Lojistikte ekipman sıkıntısı
• Dolar bazında yüksek artışların kaydedilmesi • Ekonomik istikrarsızlık kaynaklı zorluklar yaşanması
• Fuar desteklerinin yetersiz olması • Fuarlarda yer sıkıntısı yaşanması
• İthal gıda ürünlerindeki yüksek vergi
• İhracata katma değer sağlayacak markalı firmaların azlığı • İhracata giden ürünlerin markasız, endüstriyel satılması
• Ambalaj maliyeti yüksekliği
• Sektör içerisinde şirketlere olan güvenin az olması (Hammadde güvensizliği, bankaların kredi konusunda güvenmemesi vb.)
• Tarıma ulaşılabilirlik ve üretilebilirlik konusunda sıkıntı yaşanması
• KDV sorunu yaşanması (iade süresi)
• Enerji harcamaları desteğinin az olması • Enerji fiyatlarındaki artışın firmalara zorluk yaşatması
• Bürokratik engellerimizin olması • Denetleme makamlarının çok değişik olması

3. Belirttiğiniz hedefe ulaşmak için nelere ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz?

• Kalifiye eleman desteği sağlanması
• Mikro ihracatın uygulanması
• Firma tanıtımları arttırılması
• Dijital yetkinliklerin geliştirilmesi • E-ticaretin geliştirilmesi • E ticaret pazarlama sitelerine giriş desteği

• Elden gelen paranın alındığı ülke sayısının artırılması
• Hammaddelerdeki ek vergiler (örneğin oyuncakta %25) bu vergilerin sıfırlanması ya da azaltılması
• AB dışındaki pazarlara giriş zorluklarının (İngiltere) kaldırılması • Ortadoğu ülkelerindeki ticari zorlukların azaltılması
• Süt tozu desteği sağlanması
• KKDF mevzuatının gözden geçirilmesi
• KDV iade sürecinin kısaltılması • KDV iadelerinin hızlı geri dönüşü (Elektronik olmalı.)
• Tarımsal, hayvansal üretim desteği sağlanması • Tarımsal iade desteğinde destek miktarının artırılması
• Fuar desteği sağlanması • Etkin fuar kullanımını ülkemizde mevcut değil, bu noktada düzenli bir sisteme geçilmesi veya sistemin yenilenmesi
• Turquality destek süresinin uzatılması
• 17,18,19 kodlu ürünlerin AB kotasının kaldırılması
• Gümrük/konteyner/gemi sorunlarında destek sağlanması • Navlun teşvikleri
• Tek satımlık uzun ömürlü ürünler üretilmesi • Dikkat çekici ambalaj üretilmesi
• Tescilli ürünler geliştirilmesi
• Türk malının değerinin artırılması • Türk ürünleri festivalleri düzenlenmesi
• İthal ürünlerde gümrük vergisinin düşürülmesi
• Yurt dışı desteklerinin önceden veya kısa sürede ödenmesi
• İHBİR önderliğinde pazar araştırmaları yapılması
• Kristal şekerde maddi destek sağlanması • Gerek global gerek yerel düzeyde şekerli mamuller aleyhine yasal düzenlemeler yapılması
• Tareks denetimlerinin kolaylaştırılması

• Gıda talebine uygun ürünlerin, tarımsal olanların tarladan diğerlerinin üretimden itibaren denetlenmesi • Görsel ve sosyal medyada gıda ile alakalı bilgi verenlerin denetlenmesi
• Yeni pazarların açılımla gidilemeyen ülkelere gitmek ve bu noktada pazar liderliği için aksiyonların geliştirilmesi. Marka değeri oluşturulmasının istenmesi
• Yurt dışında B2B görüşmelerin adil şekilde koordine edilmesi
• ARGE merkezi ihtiyacı • Katma değerli ürünler üretilmesi ve daha uygun maliyette hammadde araştırılmasının yapılması • Sağlıklı ürünler geliştirilmesi, sunulması
• Özel sektör, ihracatçılar birliği ve otoritenin tespit edilen sorun ve çözümler üzerine azami mutabakatla karar verip hareket etmesi • Sorunların etkin çözümü adına firmalarla iletişimde kalınması • Regülasyon komitesi
• Eğitim merkezi ihtiyacı • Çalışan desteği, çalışan eğitimi
• Şekerleme üretimindeki ana hammaddelere ucuz kolay ulaşım • Hammadde fiyatlarının düşmesi (şeker)
• Kalite sertifikasyonları hakkında bilgi ve maliyet desteği, danışmanlığı • Belgelendirme teşvikleri (Helal, Koşer, İSO...)
• Yeni teşvikler ve teşviklerin artırılması (Teşvik bütçesi yeterli olsa da adil değildir.) • İç piyasada seyahat ve konaklama giderlerinin teşviki • Saha satış uzmanı seyahat teşvikleri veren yerlerin duyurulması • İthal hammaddesi ile aynı kalitede olan iç piyasa hammaddelerin yaygınlaşması için yerli üreticilerin teşvik edilmesi

4. Bu ihtiyaçlar için aksiyon planlarınız/ beklentileriniz/önerileriniz nelerdir?

• Tüm sıkıntıların İHBİR önderliğinde yetkili makamlara iletilmesi, kısa vadede çözümlenmesi ve üyelere sonuçların tebliğinin yapılması • İlgililerden (kamu, otorite, teknik ekip) randevu alınıp ziyaret edilmesi
• KOBİ'lerin ihracatını arttırılması için; URGE ve ARGE çalışmaları, mevzuat destek ofisi, eğitim, markalaşma ve tanıtım desteği

• ARGE ve deneyim merkezi kurulması (İHBİR ve STK gibi kurumlar bununla ilgilenebilir.)
• Hedef belirlenen ülkelerde yapılacak "serbest ticaret anlaşmaları" imzalanmadan önce sektör ve birlik görüşünün alınmasının sağlanması
• Navlun/Lojistik desteği • Enerji maliyetleri desteği • İhracat oranlarına göre işçi desteği
• Fuar alanları (Fuar desteği ve diğer desteklerinin geri ödeme limitlerinin arttırılmasını sağlamak) • Yüzen fuar ve dünyadaki 5 büyük havalimanında Türk ürünleri stantlarının açılması ve firmaların iletişim bilgilerinin oralarda yayınlanıyor olması
• AB kotasının kaldırılması (Tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinin AB nezdinde kota uygulamasının kaldırılması için görüşmelere başlanması)
• Karton, kutu, koli vb. hammaddelerin KDV oranları %18 olduğundan dolayı DİBB'e bu hammaddelerin de eklenmesi
• Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının diğer ülkeler ile karşılıklı tanıma anlaşmaları yapılarak ülkeler nezdinde, ihracat ve ithalatçı firmaların gümrüklerdeki işleyişlerinin hızlandırılmasının temin edilmesi
• Türk markalarının dünyadaki bilinirliğinin arttırılması ve bunun için gerekli faaliyetlerin yapılması, firmaların Turquality programına teşvik edilmesi • TQ ve marka destek programı eski ruhunu kaybetmiş bulunmaktadır. Kamudaki yetkili çözüm mercilerine kolay etkileşim sağlanması • Markalaşmanın hızlandırılması için bürokrasinin azaltılması
• Tarımsal iadedeki oranlar
• Oyuncaktaki ek verginin kaldırılması (Oyuncak/ yarı mamulden mamule çevirirken ilave ek vergiler kaldırılmalı)
• Armatör gemi
• Teşviklerle ilgili geri bildirim çalışması gerekmektedir. Teşviklerle ilgili eğitim verilmesi (Birçok insan bundan haberdar bile değil.)
• İnsan kaynağı yapılanmasının eş zamanlı olarak düzeltilmesi • Meslek liselerinin artırılması. Staj ve istihdam süreçlerinin düzenlenmesi

• 2 dönemlik eğitim planı oluşturmak • Eğitimcileri organize etmek, sektörde çalışanları organize etmek
• Bürokratik süreçlerin kısaltılması • Resmî belgelerin eksikliği veya yaşanan problemlerin resmî kurumlarla daha kısa sürede çözülmesi

5. Sektörün güçlü yönleri nelerdir? (Pazardaki fırsatlar)

• Pazar bulma konusunda yöneticilerin yetkinlikleri (Firma sahipleri)
• Jeopolitik konum ve tedarik konumu avantajı
• Ürünleri Dünya'ya ihraç edebilme yeteneğinin yüksek olması • İhracat hacmi genişliyor (lokal üretim kapasitesi) • Satış kanalı fırsatları (donuk, paketli, akışkan vs.)
• Serbest bölgeden Re-export (yeterli yerli ürün olmadığı ve yerli ürün fiyatları yüksek olduğunda Pazar rekabeti için yapılır)
• Toprak verim kalitesi ve iklim koşullarının uygunluğu • Katma değerli ürün çeşitliliği
• Ekilebilir alanlarımız var.
• Sertifikalı tohumlarımız var.
• Dünya pazarında (bakliyat) ilk sıralarda olmamız • Ülkemizin her bölgesinde yetişen bakliyatlar vardır. • Anadolu'da üretilen tarımsal ürünler tarihsel olarak avantajlı durumda ve birçok hububat ve bakliyatın anavatanı Anadolu'dur.
• Ayçiçek yağında Rusya-Ukrayna krizi ile pazara girme fırsatı
• Türkiye'nin Dünya'da en iyi un üretim kapasitesine sahip olması • Un teknolojisinde ve üretim kapasitesi olarak ileri seviyede olmak, tedarik anlamında güçlü olmak • Un sektörünün ülke içerisinde köklü bir sektör olması • Un'un ana tüketim maddelerinden birisi olması • Hububat ve değirmencilikte çok eski olup, sektöre hâkim olma • Ülke içerisinde un fabrikalarının çok olmasından dolayı rekabetçi fiyat politikalarının yeni piyasalara girmeyi kolaylaştırması

• COVID-19 ile tarım ve gıda sektörünün öneminin anlaşılması
• Etnik pazara hitap edildiği için helal ürün algısının avantajı mevcut
• İş gücü maliyet avantajı
• Üretimde lokal üretim maliyet avantajı • Endüstriyel pazar hacmi büyüyor

6. Sektörün dezavantajları nelerdir? (Pazardaki tehditler)

• Tarımsal üreticiliğin aynı Fransa ve Amerika'daki gibi saygın ve prestijli bir meslek olarak algılanmaması • İthalat ağırlıklı bir tarım politikası yürütülüyor, gelecekteki tarım işçileri kaybediliyor, yeni nesil köylü kalmıyor
• Tarım arazilerinin bölünmesi (miras yoluyla bölünmesi) • Yeterli yoğunlukta tarım yapılmaması • Küçük arazilerde üretim yapılması ve katkı payının düşük olması • Buğday ekiminin desteklerinin az olması • Bilinçsiz ilaçlama, sulama • Plansız ekim mevcut (farklı ürünlerdense genelde aynı ürünlerin ekimi) • Çiftçilerin fiyat artışlarına göre ekim yapıyor olması
• Navlun ve lojistik sıkıntısı • Konteyner sorunları
• Enerji maliyetlerinin yükselmesi (elektrik faturasının %25'in üzerinde artırılması)
• İşçi, SGK teşvikleri olmayışı (İhracat alanında faaliyet gösteren firmalara yönelik)
• Hiçbir tarım ürününde dünya borsasında bulunmuyoruz.
• Tohum alt yapısının zayıf olması (sertifikalı tohum sıkıntısı.) • Verim kaybı (tohum kalitesi, üretkenlik)
• Dijital becerilerin eksikliği, zayıflığı • Teknolojik gelişmelere çiftçilerin ayak uyduramaması. (Kalifiye çiftçi eksikliği.)
• Teşviklerin karışık olması ve geç ödenmesi (TL bazlı ödeniyor olması.) • Fuar desteklerinin ödemesinin geç olması
• Regülasyonlar ve KDV iadesi • KDV yüklerinin iadelerindeki sürelerin uzun olması

• Rakip ülkeler ile karşılaştırıldığında Türkiye'de devlet tarafından sağlanan desteğin yetersiz olması. (Fuar vs. destekleri)
• Katma değer yüksek paketlenmiş ürünlerde DİİF fiyat istikrar fonu (paketleme) (Yerli ürünlerde olmaması; bakliyat, hububat, zeytin)
• Ambalaj pahalılığı • Girdi ve ürün maliyetlerinin yüksek olması (Kâğıt, ambalaj malzemeleri, selüloz, mazot, gübre, ilaç vb.)
• Numune gönderimi kg limiti (İhracatı yasak olan ürünlerin "ayçiçeği, un vb." alıcı tarafına numune olarak gönderilmesinin yasak olması.)
• Bozulabilir ürün olması • Raf ömürlerinin kısa olması
• Kalifiyeli personel eksikliği
• Dahilde işleme izin belgesi EUR-1 (ATR) • Belirli ürünlerin ihracatının ve dahili işlem izninin olmaması (zeytin, kayısı, fındık, antep fıstığı)
• Rusya-Ukrayna savaşı (Hammadde gelişi konusunda anlık olarak kesinti riski olması)
• Dışa bağımlı hammadde sebebiyle katkı payı düşüklüğü • Undan katkı payının düşük olması • Yurt içinde un üretimi için buğday fiyatlarındaki yükü şirketlerin yükleniyor olması
• Rekabetin artması • Büyük pazarların kapanması
• Türkiye'ye alternatif Hindistan ve Avustralya vb. ülkelerin pazarda daha hızlı hareket etmesi (hammaddeye ulaşım)
• İhracatla gelen dövizin zorunlu olarak %40'ının bozdurulması (Ayrıca finansmana ulaşımında iade %30 bozdurma zorunluluğu)
• Her ihracatta belge onaylarının bakanlığa ve ihracatçı birliğine düşmesi ve manuel yapılan onaylar sebebiyle gümrük işlemlerinde süre kaybı oluşması
• Merdiven altı üretimin engellenememesi • Kalite standardizasyonu olmaması
• Pazarlama konusundaki yetersizlikten dolayı kendi ürünlerimizi tanıtamama • Müşteriye Türk markasının kötü tanıtılması ve kötü referans olması dolayısıyla haksız rekabetin sürekli artması

• İhracat kotaları • AB'nin unlu mamul için koyduğu ikili anlaşmalarla uyguladığı kota sınırının arttırılması • 500 milyar \$ olarak belirlenen ihracat hedefine kotalardan dolayı ulaşılamaması
• Hayvani gıda kullanılan ürünlerin ihraç edilememesi (USA, EU)
• Kur hareketliliğinin yüksek olması
• Bilgilendirme ve iletişim eksiliği • Ticari ateşe ve ihracatla ilgili kişilere ulaşılamaması • Ülkemizin stratejik planlarının tüm taraflarla ortak oluşturulmaması ve paylaşılmaması

7. Önceliklendirilmiş çözüm önerileriniz nelerdir?

• Tohumdan itibaren üretim prosesi milli bir sürece dönüştürülmeli. • Tarihsel gerçeğimize uygun bir pazarlama, üretim ve tanıtım stratejisi geliştirilmeli ve ne olursa olsun ata tohumuna geri dönmeli (İHBİR tarafından kamu spotu oluşturulabilir)
• Hollanda'daki tarımsal üreticiliği destekleyen, üniversite ve akademik çalışmalar takip edilmeli
• Kalifiye personel için eğitimler verilmesi • Üretim bölgelerinde meslek liselerine çiftçilik bölümleri açılmalı
• İHBİR olarak ihracatçıya, üreticiye, satıcıya eğitici videolar hazırlanabilir. Tarım konusunda uzmanlaşmış kişilerden ücretli/ücretsiz eğitimler organize edilebilir. • Dünyadaki tarımsal gelişmelere de ülkemizdeki genel vaziyete de hâkim, işin ehli bir kişi yanımızda olmalı, görüş ve fikirleri alınmalı (Hollanda Örneği)
• Gemi Fuarcılığı
• Türkiye kredi kooperatiflerinin sertifikalı tohumları dağıtması • Sertifikalı tohumculuğun geliştirilmesi için ARGE desteği. • Sertifikalı tohum kullanılması (Hollanda örneği)
• Hangi havzada hangi ürünler üretilmeli. Havzaya bağlı çiftçiye destekleme yapılması. (Tarım bakanlığı) • Çiftçilerin örgütlenmesinin sağlanması, fiyat oluşumunda çiftçinin olması • Desteklemelerin direkt üreticiye verilmesi için regülasyonların oluşturulması.

• Çiftçiye eğitim, makine desteği, dijitalleşmeye uyum eğitimlerinin verilmesi (Tarım bakanlığı) • Çiftçi eğitimi yapılmalı, bilinçlendirilmeli (Tarım İl Müdürlükleri, Tarım Kooperatifleri ve Ziraat Odaları) • Avrupa Birliği tarafından çiftçiler için destek projelerinden satın alınması. (Tarım bakanlığı)
• Stokçuluğun önüne geçilmesi için sektörün her biriminin TMO'ya rapor vermesi
• Akıllı tarım uygulamalarının artırılması.
• Ürünlere katma değer kazandıran sanayi ve ihracatçıya desteklerin kolay ve anlaşılır şekilde ödenmesi
• Devlet tarafından belirlenen ihracat hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için kotaların kaldırılması gerekmektedir.
• Girdi maliyetlerini düşürecek politikalar geliştirilmesi. • Ambalaj ürünlerinin ithalatının serbest bırakılması • Kâğıt, plastik gibi ürünlerin fabrikalarının kurulması
• Parçalı arazilerin toplulaştırılması (miras hukukunun düzenlenmesi) • Ekilmeyen arazilerin mutlaka üretime kazandırılması • Nadasa bırakılan alanların üretime kazandırılması için desteklenmesi. Bakir toprakların üretime kazandırılması.
• İlaç, gübre ve mazot desteğinin alınması • Tarım araçlarına yakıt desteği sağlanmalı.
• Sağlıklı depolama (lisanslı depoculuk)
• Menşei bize ait olan ve kalitesiyle kabul gören hububat, bakliyat ürünlerimizin reklam ve tanıtım filmlerinin yapılması (medyatik biri ile)
• Tarıma yönelik teşviklerin üretim miktarına göre çiftçiye yönelik yapılması
• Isıl işlem talimatlarının kolaylaştırılması
• Dahilde işlem kapasesinde ürünlerin numune gönderim izni (İhracatı yasak ürünler Ayçiçeği-un vb.)
• EUR-1 maliyetlerinin düşürülmesi
• İthal ürünlerin ülke girişinde analizlerinin sıkı tutulması
• Pasaport harcı ve vize kolaylığı sağlanması
• Üretici firma dışında imalatçı firmaların ihracat yapma yetkisinin verilmesi

• Şirketlerin döviz kullanım oranlarına göre ihracat tutarlarının bozdurulan zorunluluğunun yüzdelerinin belirlenmesi
• KDV vb. devlet desteği iadelerinde mail ve hizmet alınan firmalarla vergi-SGK-elektrik-doğalgaz ödemelerinin mahsuplaşabilmesi
• Süt tozu, buğday unu, bitkisel yağlar vb. emtialarda regülasyon çalışmalarının ilk üretici ile ihracatçı arasında kademeli olarak desteklenmesi için çalışmaların yapılması
• Her ihracatta ortaya çıkan belge onaylarının otomatik sisteme oturtulması veya belirli süreler oluşturularak kontrol edilmesi
• Yeni pazarlar için heyetler oluşturulması ve belirli pazarlardaki ihracatçı firmaların görüşmelerinin sağlanması • Yurt dışındaki ticaret ataşelerin buldukları pazarlarda aktif rol alması lazım.
• İHBİR üyesi olan firmalara ortak parsiyel navlun yapılması için partner firmalarla anlaşılması • Uluslararası navlun için fiyatlara devlet müdahalesi
• İhracat yapan firmaların standartlarının TİM çatısı altında belirlenmesi • Üretim üst kalitelerde gerçekleştirilmesi için mevcut standartların tekrar belirlenerek yükseltilmesi (İHBİR çatısı altında sektör uzmanlarıyla yapılması)
• Süt tozu, buğday unu, bitkisel yağlar vb. emtialarda regülasyon çalışmalarının ilk üreticiyle ihracatçı arasında kademeli olarak desteklenmesi için çalışmaların yapılması
• Serbest ticaret anlaşmalarının hem ürün bazında hem ülke bazında sorunlarının giderilmesine yönelik bakanlıklara bildirilmesi
• Devlet teşvikinin artırılması; araştırma, navlun, vergi indirimi • UR-GE desteğinin artırılması • Navlun desteklerinin artırılması • Fuarlarda şirketlere devlet tarafından gerçek destek verilmesi. • Standart ürün üretimine teşvik desteği (çeşit ürün yerine 3-4 çeşit ürünün ön planda tutulması pirinç)
• İHBİR'in sitesinde ihracat yapan ülkeleri bilgilendirme için ayrıntılı bir data olması, ihracatla ilgili birçok zorluğun önüne geçebilir. İHBİR web sitesinde fda.gov.tr sitesindeki gibi veri yayımlanabilir.

GRUP ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Grup çalışmaları şeklinde düzenlenen çalıştaylar, sektörün güçlü yönleri, zayıf yönleri ve çözüm önerileri ana başlıkları üzerinde yoğunlaştı. Çalıştaylarda firma temsilcileri ortak akılla sektördeki fırsatları, tehditleri ve ihracatta yaşadıkları sorunlara ilişkin somut çözüm önerileri geliştirdi. Aynı zamanda, ulusal, bölgesel ve küresel ölçekte sektörün geleceğine ilişkin öngörülerini paylaştı.

ÇALIŞTAY GÖRSELLERİ

Görsel 1. Şekerli Mamuller, Diğer Gıda ve Baharat Alt Sektörleri Çalıştayı Kapanış Oturumu

Görsel 2. Değirmencilik, Pastacılık Ürünleri ve Yağlı Tohumlar Alt Sektörleri Kapanış Oturumu

Görsel 3. Hububat ve Bakliyat Alt Sektörleri Kapanış Oturumu